

*А. Барабус,
студентка,
О. Бернацька,
кандидат пед. наук, доцент,
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Автором проаналізовано психолого-педагогічну літературу з проблеми формування соціокультурної компетентності особистості молодшого школяра, визначено зміст базових понять дослідження. Розглядаються підходи до проблеми дослідження різних науковців в педагогічній теорії, психології, а також узагальнюється досвід практиків в початковій школі.

Ключові слова: «культура», «компетентність», «соціокультурна компетентність», «гра», «ігрові технології».

Під час реформування початкової освіти та запровадження в ній компетентнісного підходу, відбувається перебудова освітнього процесу, де здійснюється його спрямування на особистісний розвиток молодших школярів, формування в них основних компетентностей, які є передбаченими Державним стандартом і типовими навчальними програмами. Ці обставини актуалізують проблему реалізації компетентнісного підходу в освіті. Реалізація вимог компетентнісного підходу передбачає формування у школярів ключових компетентностей, серед яких важливе місце посідає соціокультурна компетентність.

Проблему компетентнісного підходу ґрунтовно досліджували В. Байденко, О. Бермус, Н. Кузьміна, А. Хуторський та ін. Класифікації компетенцій та компетентностей, зокрема і ключових, розробляли Н. Бібік, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та інші вітчизняні вчені. Явище соціокультурної компетентності як обов'язкової складової процесу навчання іноземної мови досліджували І. Закір'янова, Л. Власенко, І. Воробйова, О. Коломінова.

Компетентність — динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну чи подальшу навчальну діяльність. [1]

Поняття «соціокультурна компетентність» не має єдиного визначення і формулюється відповідно як:

- рівень знань соціокультурного контексту при використанні іноземної мови, а також, як характеристики досвіду спілкування та використання мови в різноманітних соціокультурних ситуаціях (П.В.Сисоев); [2]

- лінгвокраїнознавчі знання, уявлення про основні національні звичаї та традиції, як систему навичок і вмінь, що дозволяють узгоджувати свою поведінку у відповідності з цими знаннями (О.О.Коломінова); [3]
- здатність особистості забезпечувати самозміну засобами звичної активності, що проявляється як ефективний вплив на життєдіяльність інших, громади, переосмислення, усвідомлення існування інших культурних значень раніше привласненого сенсу життєдіяльності (О.І. Жорнова). [4]

Соціокультурна компетенція – засвоєння культурних і духовних цінностей свого та інших народів; норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, націями, сприяють естетичному та морально-етичному розвитку [5].

Зміст соціокультурної компетентності може бути представлений у вигляді чотирьох компонентів:

- а) соціокультурні знання (відомості про країну, мова якого вивчається; духовні цінності та культурні традиції; особливості національного менталітету);
- б) досвід спілкування (вибір потрібного стилю спілкування, правильне трактування явищ іншомовної культури);
- в) особистісне ставлення до фактів іншомовної культури (в тому числі здатність вирішувати соціокультурні конфлікти в спілкуванні);
- г) володіння способами використання мови (правильне використання соціально маркованих мовних одиниць в різних сферах міжкультурного спілкування, сприйнятливості до подібності і розбіжностей між соціокультурними явищами рідної культури та іншомовної) [6].

Для підвищення рівня соціокультурної компетентності молодших школярів педагоги пропонують різноманітні методи, що можна застосовувати безпосередньо в освітньому процесі та у виховній роботі. Такими методами є використання в системі навчально-виховної роботи вербальної наочності (казки, вірші, оповідання), драматизації, проектної роботи, дидактичної гри, відеоматеріалів тощо.

Можна виділити такі складові соціокультурної компетентності:

- **мотиваційний компонент** (інтереси дітей до культури свого народу, історії, традицій, звичаїв, мови; бажання вивчати їх; позитивне ставлення до наявності в суспільстві різноманітних етнокультурних груп);
- **знаннєвий компонент** (діти знають культурні традиції свого народу, звичаї, рідну мову; знання історико-культурних, країнознавчих особливостей, етнокультурного фону країни; знання соціокультурних норм поведінки в умовах міжкультурної комунікації);
- **практичний компонент** (дотримуються культурних звичаїв і традицій свого народу; спілкуються рідною мовою; здатні до взаємодії в умовах міжкультурної комунікації; виявляють повагу в спілкуванні один до одного та до інших національностей).

Аналіз проблеми дослідження, дав змогу з'ясувати, що рівень сформованості соціокультурної компетентності молодших школярів підвищиться за рахунок використання комплексу вправ на основі ігрових технологій на уроках іноземної мови.

Отже, визначені умови формування соціокультурної компетентності молодших школярів нами взято для обґрунтування та перевірки в експериментально – дослідній частині дипломної роботи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про освіту»: офіц. текст прийнятий Верх. Радою України 05.09.2017 . Київ.: Алерта, 2018. 120 с.
2. Сысоев И. В. Социокультурный компонент обучения иностранному языку в учреждениях дополнительного образования // Внешкольник. 1998. № 2(7). С. 16-19.
3. Коломінова О.О. Методика формування соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку в процесі навчання усного англomовного спілкування: автореф. дис. канд. пед. наук Київ., 1998. 17 с.
4. Жорнова О.І. Соціокультурна компетентність студентів в контексті оминання «слабких ланок» сучасного освітнього процесу. //Вища освіта України. Додаток 3 (Т.3) 2006. Тематичний випуск «Вища освіта у контексті інтеграції до європейського простору». с. 93 – 100.
5. Коваленко О. Про вивчення іноземних мов у 2006-2007 н.р. : методичні рекомендації // Іноземні мови в навчальних закладах. Київ. : Педагогічна преса, 2006. – С. 6.
6. Бирюк О.В.Формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів засобами англomовних публіцистичних текстів // Вісник ЖДПУ. Житомир: Вид. центр ЖДПУ, 2003. Вип. 12. С. 157-159.